

65/2008. (IV. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak országos népszavazási kezdeményezés tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 378/2007. (IX. 27.) OVB határozatát helybenhagyja. Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 378/2007. (IX. 27.) OVB határozata ellen, amelyben az indítványozó az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérte.

Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt: *„Egyetért-e Ön azzal, hogy 2009. január 1-től bíróság oszlassa fel azt a pártot, amely a törvényben megengedett összegnél többet költ kampánycélokra az országgyűlési, az önkormányzati és az európai parlamenti választások, valamint rendkívüli népszavazások során?”*

Az OVB a kifogással támadott határozatát arra alapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek, amely szerint a konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A határozati indokolás szerint a kérdésből „nem derül ki, a kezdeményezés valamennyi jelölő szervezetnek a kampányban felhasználható összköltségére, vagy egy jelölő szervezet felhasználható pénzkeretére vonatkozik-e. Nem derül ki, továbbá, mit ért a kezdeményező »rendkívüli népszavazás« alatt.”

A kifogás 2007. október 9-én érkezett meg az OVB-hez, 2007. október 10-én pedig az Alkotmánybírósághoz. Az OVB határozat közzétételére a Magyar Közlöny 2007. évi 130. számában, 2007. október 1-jén jelent meg, az ellene benyújtott kifogás tehát a törvényes határidőn belül érkezett, ezért az Alkotmánybíróság érdemben bírálta el.

A kifogásban kifejtett álláspont szerint nem megalapozott az OVB határozatnak az a megállapítása, mely szerint a kérdés nem felel meg a választópolgári egyértelműség követelményének.

Az indítványozó véleménye szerint a népszavazási kérdés egyértelmű, mivel „az OVB szerint hiányzó részleteknek nem az országos népszavazásra feltenni kívánt kérdésben, hanem az abban hivatkozott törvény szövegében kell szerepelni.” A „rendkívüli népszavazás” kifejezés pedig az indítványozó szerint „az előre nem meghatározott időközönként megrendezésre kerülő népszavazások fogalmának a magyar nyelvben közismert elnevezési formája”, ezért az OVB indokolása ebben a vonatkozásban is indokolatlan.

II.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozata ellen benyújtott kifogást az alábbi rendelkezések alapján vizsgálta meg:

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„3. § (1) A Magyar Köztársaságban a pártok az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok tiszteletben tartása mellett szabadon alakulhatnak és szabadon tevékenykedhetnek.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet. „

„28/C. § (2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére.

(3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. (...)”

„63. § (1) A Magyar Köztársaságban az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van a törvény által nem tiltott célra szervezeteket létrehozni, illetőleg azokhoz csatlakozni.”

2. Az Nsztv. érintett rendelkezései:

„2. § Az aláírásgyűjtő ívek mintapéldányát az aláírásgyűjtés megkezdése előtt - hitelesítés céljából - be kell nyújtani az Országos Választási Bizottsághoz.”

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

(...)”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

(2) A konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában kell népszavazásra bocsátani.”

3. A Ve. érintett rendelkezései:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet - az Alkotmánybírósághoz címezve - az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § *h*) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2.1. Az Alkotmánybíróság a népszavazásra feltett kérdés egyértelműségének megítélésakor irányadónak tekinti az 51/2001. (XI. 29.) AB határozatában tett megállapításait, melyek szerint: „az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a népszavazáshoz való jog alanyi jogi jellegéből következően és e politikai jog teljesebb érvényesülése érdekében a népszavazásra szánt kérdés egyértelműségének megítélésakor jogorvoslati eljárása során az Alkotmánybíróságnak megszorítóan kell értelmeznie saját hatáskörét. A népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség. Az egyértelműség követelményének vizsgálata ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdés egyértelműen megválaszolható-e, azaz eldöntendő kérdés esetében arra »igen«-nel vagy »nem«-mel egyértelműen lehet-e felelni. Ahhoz azonban, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen.” (ABH 2001, 392, 396.)

A népszavazásra feltenni javasolt kérdésben az állampolgárt annak támogatására kérik, hogy „a bíróság oszlassa fel” azt a pártot, amelyik túllépi a kampányfinanszírozás megengedett küszöbét.

Tekintettel arra, hogy a népszavazás tárgyának az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdés értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdésnek kell lennie, ezért nem fogadható el, ha a kérdésben az Országgyűléstől eltérő más állami szerv van címzettként megjelölve. Ebben az esetben ugyanis vagy nem országgyűlési hatáskörbe tartozik a feltenni szándékozott kérdés, vagy pedig, ha a megjelölt szerv csak akkor tehet eleget a kérdésben vázolt igénynek, ha az Országgyűlés módosítja az arra irányadó hatályos jogszabályokat, úgy az marad rejtve az állampolgár előtt, hogy valójában - a kérdésben meg nem jelenített - törvényhozónak kell előzetesen lépnie. Előbbi esetben az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésébe, utóbbiban - azaz tulajdonképpen a jelen esetben - pedig az Nsztv. 13. § (1) bekezdésébe ütközik a kérdés.

Tekintettel arra, hogy a választópolgári egyértelműség szabályait a feltenni szándékozott kérdés nem teljesíti, az Alkotmánybíróság nem tér ki arra, hogy a kérdésben megfogalmazott „felosztatás”, mint a kampányköltséglimit

túllépésének szankciója egyáltalán összeegyeztethető-e az Alkotmánynak a 3. § (1) bekezdésével, illetve az egyesülési szabadságnak, mint alapjognak a 63. § (1) bekezdésében rögzített szabályaival, figyelemmel az Alkotmány 8. § (1) bekezdésére is.

2.2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy tartalmilag tisztázatlan a kérdésben használt „rendkívüli népszavazás” kifejezés is. Habár az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Nsztv. 13. § (1) bekezdése nem támaszt olyan követelményt népszavazás kezdeményezőjével szemben, hogy a kérdés megfogalmazásakor pontosan használja a hatályos jogszabályok terminológiáját, illetőleg pontosan meghatározza azt, hogy a népszavazási kezdeményezés mely jogszabályok módosítására, hatályon kívül helyezésére, vagy változatlan állapotban való fenntartására irányul [43/2007. (VI. 27.) AB határozat, ABK 2007. június, 565, 567.], a kérdésből választópolgárok számára ki kell derülnie, hogy milyen lehetséges következményekkel járhat a népszavazás. A jelen esetben a „rendkívüli” jelző fogalmilag feltételezi a „rendes népszavazás” intézményének a meglétét is, ugyanakkor a jelenleg hatályos jogszabályok csak az országos és a helyi népszavazás között tesznek különbséget. Az OVB helytállóan állapította meg, hogy a népszavazási kérdés emiatt sem felel meg az egyértelműségi követelménynek.

A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműségi követelménynek, ezért a 378/2007. (IX. 27.) OVB határozatot, az abban foglalt kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítésének a megtagadását - az OVB határozatban kifejtettektől részben eltérő indokok alapján - helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró